

فرصت‌های سرمایه‌گذاری در آستارا با محوریت اقتصاد گردشگری، خدمات و راه آهن آستارا-آستارا

یونس رنجکش کیسی

دکتری مدیریت منابع انسانی. پژوهشکده شاخص پژوه اصفهان / Ranjkeshy@gmail.com

چکیده

توجه به فرصت‌های سرمایه‌گذاری و شناخت پتانسیل‌های منطقه از جمله عوامل مهم در توسعه مناطق شهری است. این مهم به ویژه در شهرهای استراتژیک و مرزی از اهمیت زیادی برخوردار است. در این مقاله ضمن بررسی نقاط قوت و فرصت‌های موجود در شهرستان آستارا، به ارائه راهکارهایی جهت استفاده بهینه از این فرصت‌ها و نقاط قوت، جهت بهره‌برداری شایسته در منطقه می‌پردازیم. راه اندازی راه آهن آستارا - آستارا و شرایط ویژه ترانزیت کالا در این بندر مهم و استراتژیک، نشان از وجود پتانسیل‌های بالقوه در این منطقه می‌باشد. در بخش دوم مقاله، همچنین اشاره‌ای کوتاه به موانع و عوامل بازدارنده رشد و توسعه در این منطقه خواهیم داشت.

واژگان کلیدی: فرصت‌های سرمایه‌گذاری، توسعه، مناطق مرزی، آستارا.

مقدمه

اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی می‌تواند در پیشبرد توسعه محور (اساس زیربنایی سند چشم انداز ۱۴۰۴) سیاست‌های کلی نظام با نگرش منطقه‌ای حائز اهمیت باشد (حسینی مهر، ۱۳۸۹: ۵۹). شناسایی پتانسیل‌های توسعه بعنوان زمینه ساز اصلی ایجاد مزیت نسبی نیز بعد دیگری از توسعه اقتصادی بشمار می‌رود. یکی از استراتژی‌های توسعه کشورها می‌تواند در آغاز مبانی توسعه منطقه ای در چارچوب توسعه ملی نهفته باشد. در این پژوهش قصد داریم تا با تکیه بر این نگرش، ضرورت مبانی آغازین توسعه منطقه ای را با شناسایی پتانسیل‌ها و تجزیه و تحلیل آنها، گامی

با توجه به اهداف سیاست‌های کلی نظام و سند چشم انداز بیست ساله ۱۴۰۴ نظام جمهوری اسلامی ایران، حرکت به سمت داشتن کشوری توسعه یافته، متناسب با مقتضیات فرهنگی، جغرافیایی و تاریخی خود و متکی بر اصول اخلاقی و ارزش‌های اسلامی، ملی و انقلابی هدف اصلی می‌باشد. از طرف دیگر با در نظر داشتن سند چشم انداز ۱۴۰۴ بعنوان یک هدف جامع ملی، به نظر می‌رسد مناطقی استراتژیک چون شهرستان آستارا بدلیل دارا بودن موقعیت خاص جغرافیایی، سیاسی،

The 1st National Conference on Investment Opportunities & Limitations in Astara
15-16 Feb 2018

آنچه انتظار می‌رود، این است که رسیدن به توسعه پایدار و همه جانبه به ویژه در مناطق استراتژیک، توجه جدی را می‌طلبد. با جهانی شدن صنعت، تجارت، امور مالی و تغییرات در نظام بین‌المللی، تفکرات ژئواستراتژیک به سوی باورهای جغرافیایی اقتصادی مرزها معطوف شد. به گونه‌ای که تحولات در کارکردهای مرز و نگرش به آن به عنوان یک فرصت اقتصادی از سوی نظام‌های سیاسی حاکم، موجب افزایش جمعیت در مناطق مرزی شده و شرایط جدیدی را رقم زده است، این شرایط جدید سبب تجدید نظر در روابط توسعه اجتماعی-اقتصادی خود با پیرامون کرده است. این مناطق موجب تغییرات فضایی در ساختار شهرها و روستاهای واقع در آن مناطق گردیده است، البته این تحول در ساختار فضایی شهرهای مرزی متناسب با تصمیمات و فعالیت‌های سیاسی دولت‌ها و کشورهای همسایه متفاوت بوده است (محرابی، ۱۳۹۳: ۱۵۲).

شهر مرزی آستارا که مرز خشکی و آبی با کشور آذربایجان دارد دارای محدودیت‌ها و امکاناتی می‌باشد. مرزهای شمالی ایران در تاریخ ۲۶ ام بهمن سال ۱۳۶۸ به دنبال تفاهم نامه‌ی بین جمهوری اسلامی ایران و اتحاد جماهیر شوروی بازگشایی و آمد و رفت اتباع دو کشوری پس از سال‌ها از سرگرفته شد. مرز آستارا در استان گیلان از جمله ی این نقاط مرزی بود که به دنبال فروپاشی شوروی و استقلال جمهوری آذربایجان بازگشایی و آمد و رفت اتباع دو کشور و صادرات و واردات کالا رونق گرفت (همان).

علمی در راستای توسعه منطقه‌ای برداشته شود و این مسیری است که در آن تفکرات نهادهای علمی بسیار کارساز است. از طرف دیگر شناخت پتانسیل-های بخش‌های مختلف یک منطقه در جهت جذب برنامه‌های توسعه‌ای باشد. به همین منظور اهم نگرش این پژوهش شناسایی عوامل تقویت کننده و بازدارنده رشد سیاسی، اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی منطقه و همچنین برجسته سازی فرصت-های موجود در منطقه آستارا می‌باشد که این مهم خود، راه را برای برنامه‌های رشد آتی هموار می-سازد.

آستارا، شهری کوچک در ساحل غربی دریای خزر و در شمالی ترین نقطه استان گیلان و آخرین نقطه مرزی ایران و جمهوری آذربایجان است که از شرق به دریای خزر، از شمال به آستارای جمهوری آذربایجان، از غرب به شهرستان اردبیل و از جنوب به منطقه تالش نشین گیلان محدود است. این منطقه، از امن ترین نقاط مرزی ایران محسوب می-شود که قابلیت‌های فراوانی در زمینه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی، تجاری، زیست محیطی و گردشگری دارا می‌باشد. اگر به این قابلیت‌ها توجهی نشود این قابلیت‌ها بالقوه باقی خواهند ماند و توسعه پایدار منطقه تحقق نخواهد یافت. پس نیاز است که با برنامه‌ریزی مناسب با تکیه بر پتانسیل-های بومی منطقه آستارا و مشارکت دادن مردم در فرآیند تصمیم‌گیری و سیاست‌گذاری زمینه رشد منطقه را فراهم کرد. این کار مستلزم این است که نقاط قوت، ضعف، فرصت و تهدیدهای این منطقه شناسایی شود و با استفاده از فرصت‌ها نقاط قوت را تحقق بخشید و در صدد حذف نقاط ضعف گام برداشت.

The 1st National Conference on Investment Opportunities & Limitations in Astara
15-16 Feb 2018

شناساندن پتانسیل‌ها و قابلیت‌های مرز سیاسی و تأثیرات آن بر توسعه و پیشرفت مناطق مرزی یکی از ضرورت‌هاست که می‌تواند راهگشای مسؤولان و برنامه‌ریزان باشد. تحول در کارکرد مرز سیاسی در دو دهه گذشته، موجب احداث برخی زیرساخت‌ها و پروژه‌های اقتصادی در آستارا شده که در فضای کالبدی شهرستان آستارا تأثیرگذار بوده، ذیلاً به برخی از آن‌ها اشاره می‌شود:

✓ پایانه مسافری آستارا که از سال ۱۳۷۵ با اعتبار دو میلیارد تومان و زیر بنای ۳ هزار و هشتصد متر مربع شروع به کار نموده و در سال ۱۳۸۱ به بهره‌برداری رسید.

✓ بازارچه‌ی بزرگ ساحلی آستارا با غرفه‌های فراوان و عرضه اجناس و البسه با قیمت مناسب و با دارا بودن جذابیت خاصی برای مسافران و گردشگران (محرابی، ۱۳۹۳: ۱۵۹).

تعداد پروانه‌های ساختمانی صادر شده در سال ۱۳۷۰ توسط شهرداری آستارا ۸۷ مورد که مساحت زیرین آن ۱۹۲۷۲ مترمربع بوده که برابر آمار سال ۱۳۸۵ این مقدار به ۲۲۹ مورد و مساحت زیرین آن ۵۷۰۸۲ متر مربع افزایش یافته است (حسینی مهر، ۱۳۹۳: ۵۶).

✓ طی یک دهه‌ی گذشته ساخت هتل‌هایی همچون هتل بین‌المللی اسپیناس و مکان‌های اقامتی و مهمان‌پذیر که جاذب گردشگران است فضای کالبدی این شهر را دگرگون کرده است.

✓ احداث اماکن تجاری، خدماتی و بازرگانی.

✓ مجوز ساخت سوئیت به شهروندان تحت نظارت شهرداری آستارا با توجه به حجم مسافر و کافی نبودن مراکز اقامتی.

در این بخش مجموعه تحولاتی که به دنبال ایجاد تحول در مرزسیاسی بین دو کشور، ایجاد شده را برمی‌شماریم و قصد داریم تا به معرفی فرصت‌های ایجاد شده از این مسیر در بخش مبادلات مرزی، آمد و رفت اتباع دو کشور، ترانزیت کالا و تجارت چمدانی، احداث اماکن خدماتی و تجاری نظیر هتل و پاساژ، توسعه‌ی زیرساخت‌ها نظیر شبکه‌های ارتباطی موجبات دگرگونی در فضای کالبدی شهرستان آستارا بپردازیم و همچنین به طرح‌ها و پروژه‌های در دست اقدام از جمله راه آهن آستارا - آستارا که نقطه عطفی در سیر تحولات گیلان و منطقه شمال کشور می‌باشد که اگر با برنامه ریزی صحیح و توسعه ارتباطات و تبادلات تجاری و گردشگری مد نظر قرار بگیرد، می‌تواند سکوی پرتابی برای رشد و توسعه پایدار در منطقه قلمداد شود، می‌پردازیم.

اهداف تحقیق

✓ شناسایی قابلیت‌ها و محدودیت‌های منطقه آستارا برای شناسایی راهبردهای توسعه منطقه

✓ زمینه سازی و بسترسازی برای مشارکت مردم بومی منطقه در امر توسعه پایدار

✓ تدوین رویکردهای مناسب برای تبدیل آستارا به عنوان شهر نمونه در زمینه گردشگری، تجاری، اقتصادی و بازرگانی و...

✓ کمک به برنامه ریزان و تصمیم گیران و مدیران محلی برای ارائه چارچوب مناسب برای طراحی فضای پایدار.

کارکرد های مرز سیاسی شهرستان آستارا در بخش توسعه و عمران شهری

The 1st National Conference on Investment Opportunities & Limitations in Astara
15-16 Feb 2018

نفتی، پنبه، الیاف مصنوعی، شمش، آلومینیوم، شمش مس، پشم شیشه و ورق آهنی» بوده که از کشورهای جمهوری آذربایجان، روسیه، گرجستان و اکراین به مقصد کشورهای ترکیه، عراق و امارات متحده عربی ترانزیت شده است. عمده کالاهای ترانزیت خارجی (خروجی) شامل لوازم برقی، خودرو سواری، مبلمان، ماشین آلات، لوازم بهداشتی، مصالح ساختمانی، گچ و سیمان، پارچه و البسه، ظروف شیشه ای، مواد شیمیایی، فرآورده های گوشتی و محصولات کشاورزی بوده که از قاره های مختلف به مقصد کشورهای آذربایجان، روسیه، گرجستان و اکراین ترانزیت شده است (محرابی، ۱۳۹۳: ۱۵۹).

نقاط قوت موجود در بخش خدمات

با راه اندازی اسکله ها و مخازن نفتی بندر آستارا با ظرفیت ۲ میلیون تن با توجه به نزدیکی مرز عراق و ارمنستان به این بندر، بندر آستارا می تواند به یکی از پایگاه های مهم نفتی و سوختی و سوآپ تبدیل شود. همچنین با توسعه اسکله تسهیل تجارت ترانزیت ترکیه و ارمنستان با کشورهای حوزه دریای خزر (CIS)، تجارت این کشور ها از طریق بندر آستارا، علاوه بر کاهش هزینه و نزدیک بودن، کشورهای واسطه را از چند کشور به یک کشور تقلیل می دهد. رونق صادرات محصولات کشاورزی و تولیدی بجای مرز زمینی مسیر (آستارا-آذربایجان- روسیه) با ایجاد زیر ساختهای لازم حمل و نقل دریایی و حذف کشور واسطه ضمن رونق بخشیدن به صادرات، کالا را با بهای کمتری به مصرف کننده تحویل نمایند (برگرفته از سایت فرمانداری آستارا).

✓ طرح ایجاد منطقه‌ی ویژه اقتصادی - تجاری آستارا.

کارکردهای تحول مرزسیاسی در سایر بخش-

هادر بخش ارتباطات

- ✓ احداث پایانه مسافری آستارا با اعتبار دو میلیارد تومان و زیر بنای ۳ هزار و ۸۰۰ مترمربع که در سال ۱۳۸۱ به بهره برداری رسید.
- ✓ تعمیر و مرمت پل فلزی آستارا - آستارا در محدوده ایران توسط دولت.
- ✓ اجرای چهارخطه کردن مسیر آستارا - آقچای
- ✓ طرح بزرگراه پونل - تالش - آستارا (محرابی، ۱۳۹۳: ۱۴۵).

بخش اقتصاد

پس از دو دهه از بازگشایی مرز شهرستان آستارا، رفت و آمد اتباع دو کشور و مبادلات تجاری، تحولات زیادی را در پی داشته که از نتایج و ثمراتش توسعه و پیشرفت در بازگشایی مرز و ایجاد روابط در برخی از عرصه‌ها می‌باشد. به عقیده برخی از روشنفکران محلی، وضعیت شهرستان آستارا دگرگون و شکوفا شده و هم اکنون در بین شهرهای غرب گیلان آستارا وضعیت اقتصادی بهتری دارد (اخباری و همکاران، ۱۳۹۰: ۴۵).

خدمات بخش ترانزیت کالا

ترانزیت کالا در مرز آستارا از رونق بسیاری برخوردار است و یکی از منابع درآمد زای مرزی می باشد. ترانزیت عمدتاً شامل دو قسمت ورودی و خروجی می‌شود که «عمده کالاهای ترانزیت خارجی (ورودی) شامل لوازم چوب، فرآورده‌های

The 1st National Conference on Investment Opportunities & Limitations in Astara
15-16 Feb 2018

- ✓ وجود تشریفات ساده گمرکی، که تنها به عوارض و صدور برگ عبور محدود می‌باشد، سبب افزایش تجارت چمدانی شده است.
- ✓ وجود بازارچه مرزی آستارا که هم اکنون، به صورت یک طرفه و از سوی طرف ایرانی فعالیت می‌کند و در صورت دو طرفه شدن این بازارچه، قطعاً توسعه بیشتری را شاهد هستیم.
- ✓ کسب رتبه اول گمرک آستارا در زمینه تجارت چمدانی در بخش زمینی و رتبه نخست در میان مرزهای شمالی از لحاظ صادرات (حسینی مهر، ۱۳۸۹: ۲۸).

ب) خدمات گردشگری عمومی

آستارا با دارا بودن ۱۳ هتل، ۹ هتل آپارتمان، هفت مهمانپذیر، ۲۶ واحد پذیرایی بین راهی، ۷۰۰ مسافر کاشانه، چهار کمپینگ با حدود ۴۶۶ سکو به لحاظ خدمات گردشگری در وضعیت مطلوبی به سر می‌برد (حسینی مهر و شاهور، ۱۳۸۹: ۱۸۱).

- ✓ وجود ۹ هتل، که معروف ترین آنها هتل ۴ ستاره اسپیناس با جلوه‌های ویژه از قبیل مجاورت در تالاب بین المللی استیل و حیوات وحش لوندویل می‌باشد.
- ✓ وجود بازارچه ساحلی در داخل شهر آستارا، علاوه بر رونق اقتصادی شهر، سبب جذب توریسم و گردشگران به این منطقه می‌شود.
- ✓ وجود مناطق ممتاز و ویژه برای گردشگری از قبیل: منطقه حیران، لوندویل، پارک جنگلی بی بی یانلو و تالاب استیل، آبگرم علی داشی، آبگرم کوتاه کومه، ساحل صدف و..

ج) گردشگری مذهبی

- ✓ اداره کل گمرک بندر آستارا در تجارت چمدانی میان مرزهای زمینی، از لحاظ صادرات رتبه نخست را در شمال کشور برعهده دارد.
- ✓ از نظر تردد در کل کشور رتبه سوم را به خود اختصاص داده است.
- ✓ بر اثر وجود این گمرک و بنا بر گزارش اداره کل گمرک آستارا بیش از یک میلیون نفر از اتباع کشورهای مختلف همه ساله از این گمرک تردد می‌کنند.
- ✓ این گمرک نبض تپنده صادرات کالاهای غیرنفتی در شمال کشور محسوب می‌شود (خسارزاده و همکاران، ۱۳۹۵: ۶).

اهم فعالیت گمرک بندر آستارا از بدو تأسیس تاکنون

- ✓ قدمت اداره کل گمرک بندر آستارا در حدود دو قرن.
- ✓ ورود نخستین خودرو به کشور از طریق مرز زمینی آستارا در دوره مظفرالدین شاه
- ✓ رتبه اول تجارت چمدانی کشور
- ✓ رتبه اول صادرات در میان گمرکات شمال کشور به روسیه و جمهوری آذربایجان و گرجستان و ترکیه
- ✓ سومین مرز فعال کشور در زمینه صادرات و واردات
- ✓ امن ترین مرز زمینی ایران طی چندین سال اخیر (همان: ۷)

الف) ترانزیت کالا

آستارا هم اکنون یک رکن مهم توسعه صنعت ترانزیت در ایران محسوب می‌شود و بر اساس آمارهای چند سال اخیر، پرکارترین خروجی ترانزیتی شمال ایران است.

The 1st National Conference on Investment Opportunities & Limitations in Astara
15-16 Feb 2018

می‌گردد که در زمینه افزایش جذب گردشگر خارجی و داخلی نقش موثری ایفا می‌کند. ✓
ایجاد بسترهای لازم جهت مبدل گشتن به منطقه آزاد تجاری همانند منطقه آزاد تجاری انزلی، موقعیت شهر آستارا را با توجه به سبقه ممتاز این شهر، دو چندان خواهد نمود. ✓
اشتغال زایی در بخش بازارچه ساحلی و پاساژهای داخل شهر آستارا علاوه بر رونق اقتصادی، شرایط اجتماعی را برای جوانان منطقه بهبود می‌بخشد.

پتانسیل‌های بالقوه توسعه منطقه ای شهرستان آستارا

✓ برخورداری از موقعیت مناسب از نظر همجواری با مجموعه شهری همجوار یعنی اردبیل به عنوان بازار مصرف قابل توجه. ✓
برخورداری از موقعیت ویژه جغرافیایی به عنوان پیوند دهنده استانهای شمال و غرب کشور و نیز قرارگیری در مسیر راههای شمال - جنوب، شرق - غرب و مسیرهای ارتباطی بین‌المللی. ✓
وجود اقلیم متنوع، منابع آب و خاک مستعد و بهره‌مندی از زیرساخت‌های سازمان یافته، تولید و مدیریت مزرعه و برخورداری از قابلیت توسعه فعالیت‌های زراعی. ✓
✓ دسترسی به منابع انسانی کارآمد و تحصیلکرده و وجود مراکز آموزش عالی متعدد به منظور تأمین نیروی انسانی متخصص (های زاده و همکاران، ۱۳۹۴: ۷۵).
این موارد، جزء نقاط قوت منطقه می‌باشد که در صورت سرمایه‌گذاری ویژه و اختصاص وقت و زمان

✓ همچنین در بخش گردشگری مذهبی نیز شهرستان آستارا دارای پتانسیل‌های خاصی است که به نظر می‌رسد، سرمایه‌گذاری محدودی در این زمینه صورت گرفته باشد: ✓
وجود بقاع متبرکه در منطقه آستارا از قبیل: امامزاده ابراهیم وقاسم، بقعه‌ی پیر قطب الدین، بقعه‌ی سید محمد دوست، بقعه‌ی شیخ تاج‌الدین محمود خیوی از جمله فرصت‌های خوب سرمایه‌گذاری در بخش گردشگری مذهبی و ارتقای مذهب در بین بومیان منطقه و مسافران و گردشگران مذهبی محسوب می‌شود که ضمن خنثی کردن تهاجم فرهنگی کشورهای همسایه، جلوه ویژه‌ای به بعد معنویت در این شهر می‌بخشد که به عنوان یک وظیفه ملی و شرعی گام نهادن در این مسیر جهت حفظ و اعتلای فرهنگ ایرانی - اسلامی ضرورت دارد و توجه جدی را می‌طلبد (سیدی مقدم، ۱۳۹۴: ۶۵).

د) سایر پتانسیل‌ها

✓ به اتمام رسیدن پروژه در دست اقدام بندر چند منظوره، یکی از مهمترین قابلیت‌های این شهر است که در پس از اتمام آن طبیعتاً شاهد رشد بیشتری در منطقه خواهیم بود. ✓
حاکم بودن یک جو پویا و فعال در مقایسه با سایر شهرستان‌ها که تنها متکی بر بخش کشاورزی یا گردشگری هستند. ✓
وجود مزیت‌های رقابتی ممتاز و منحصر بفرد نسبت به سایر شهرستان‌های استان. ✓
به اتمام رسیدن پروژه سیتی سنتر یکی دیگر از نقاط ممتاز و قوت‌های شهر آستارا محسوب

The 1st National Conference on Investment Opportunities & Limitations in Astara
15-16 Feb 2018

✓ امن ترین مرز ایران بنا به گفته ی منابع رسمی در چند سال اخیر

✓ متوسط و بالا بودن سطح درآمد عمومی اکثر مردم

با اتکاء به نقاط قوت موجود در منطقه و فرصت‌هایی که به دلیل مرزی بودن این شهر وجود دارد، می‌توان در جهت سرمایه گذاری مطلوب اقدام کرد به عنوان مثال به موارد زیر اشاره می‌کنیم:

✓ جذب سرمایه گذاران بومی و غیر بومی از طریق ایجاد بسترهای مناسب

✓ ایجاد بسترهای مناسب برای استفاده از ظرفیت‌های صادرات در منطقه

✓ توسعه زیرساخت‌های مناسب در بخش کشاورزی، صنایع دستی و تبدیلی.

پتانسیل‌های دانش محور شهرستان آستارا

دانشگاه آزاد اسلامی و دانشگاه پیام نور، آموزشکده فنی حرفه ای سما، مرکز آموزش عالی شهریار، دانشگاه جامع علمی کاربردی در شهرستان آستارا نقاط قوتی جهت توسعه و اعتلای فعالیت‌های دانش بنیان با اتکاء به پارک‌های علم و فناوری در استان می‌باشند. تأسیس شرکت‌های دانش بنیان و تجاری سازی محصولات و فرآورده های دامی و کشاورزی در منطقه حائز اهمیت فراوان است. با توجه به قدمت دانشگاه آزاد اسلامی واحد آستارا که قدمت آن به سال ۱۳۶۶ برمی‌گردد و دارا بودن رشته های مختلف بخصوص رشته کشاورزی و بسترسازی لازم جهت بهره برداری بهینه از آموخته‌های دانشجویان دانشگاه حائز اهمیت است. این کار در دراز مدت نه تنها سبب ارتقاء و رونق

و هزینه مناسب، می‌توان از این استعداد در جهت بهینه سود جست.

شناسایی عوامل داخلی موثر بر توسعه شهرستان آستارا

✓ برخورداری از طبیعت ملایم و مساعد

✓ برخورداری از پتانسیل بالا در زمینه گردشگری

✓ مراکز اقتصادی همچون بازارچه ساحلی

✓ ظرفیت بالا در زمینه کشاورزی

✓ رتبه اول تجارت چمدانی کشور

✓ رتبه اول صادرات در میان گمرکات شمال به کشور روسیه و جمهوری آذربایجان و گرجستان و ترکیه

✓ شیب مطلوب زمین برای ساخت و ساز

✓ وجود مراکز جاذب سفر همچون دریا، جنگل، بازارچه ساحلی و... به عنوان عامل همگرایی دو کشور آذربایجان و ایران با داشتن زبان مشترک.

✓ همسایگی با ۴ کشور تازه استقلال یافته شوروی

✓ دریایی ملایم با ۱۲۰ روز آفتابی و شیب کم

✓ برخورداری از بزرگراه اتصال دهنده استان گیلان به شهرهای تبریز، اردبیل و سراب

و اتصال دهنده استان گیلان به شهرهای قزوین و تهران.

✓ اتصال آستارای ایران به آستارای آذربایجان از طریق راه آهن در آینده نزدیک

✓ ناهمگون بودن اقتصاد منطقه به دلیل دارا بودن مرز آبی و خاکی با کشور آذربایجان

The 1st National Conference on Investment Opportunities & Limitations in Astara
15-16 Feb 2018

- ✓ بخشیدن به صنعت کشاورزی و تداوم و جان تازه بخشیدن به بافت روستایی و ارج نهادن به فعالیت-های روستانشینان می‌گردد، بلکه در حوزه اقتصادی و تبدیل به یک برند منطقه‌ای نیز مثمر ثمر می-باشد(حسینی مهر، ۱۳۸۹: ۲۹). از این رو علاوه بر بهره‌گیری از پتانسیل‌های موجود در دانشگاه‌ها، پیشنهادات زیر جهت بارورکردن پتانسیل‌های نهفته در بخش دانش ارائه می‌گردد، که عبارتند از:
 - ✓ سازماندهی فعالیت‌های صنعتی جدید و فناوری‌های برتر در همکاری صنعت و دانشگاه آزاد اسلامی واحد آستارا و برند سازی محصولات و خدمات تولیدی با تکیه بر فعالیت‌های سازمان‌های مردم‌نهاد.
 - ✓ گسترش صنایع فناوری‌های برتر با ارزش افزوده بالا و بهره‌گیری بهینه از پارک علمی و فناوری شهرستان آستارا.
 - ✓ بهینه‌سازی الگوی کشت، توسعه کشت مکانیزه و مدیریت بهینه اراضی با رویکرد جلوگیری از خردشدن و تغییر کاربری اراضی کشاورزی در اراضی شهرستان آستارا.
 - ✓ ایجاد شرایط مناسب برای گسترش کشت‌های فشرده، تولید و بازاریابی محصولات کشاورزی تجاری و صنایع تبدیلی.
 - ✓ تمرکز بر اهم اهداف اقتصاد مقامتی به عنوان یکی از پیشران‌های توسعه در کلیه بخش‌ها به ویژه در بخش دانش و صنعت.
- ✓ تغییر کاربری زمین‌های کشاورزی به ویلایی و تفریحی
- ✓ شیب کم زمین
- ✓ کاهش شاغلان بخش کشاورزی به دلیل احداث بازارچه مرزی
- ✓ نبود تسهیلات لازم برای جذب نیروهای متخصص داخلی برای کارآفرینی، ایجاد اشتغال
- ✓ و توسعه اقتصادی برای منطقه
- ✓ وجود پدیده قاچاق و مبادلات غیر قانونی مرزی به دلیل نبود ضوابط و قوانین مناسب و بازدارنده قرار داشتن در نقطه‌ی مرزی ایران با جمهوری آذربایجان
- ✓ آسیب رساندن به چشم اندازها و منابع طبیعی منطقه
- ✓ تأثیرپذیری فرهنگی (سبک زندگی، نحوه پوشش زنان و...) مردم بومی منطقه از فرهنگ اجتماعی و سبک زندگی مردم کشور آذربایجان
- ✓ تسهیل واردات به دلیل برقراری ارتباط آسان با کشور آذربایجان.
- شهرستان آستارا به دلیل همجواری با کشور آذربایجان و تسلط فرهنگ بیگانه، به جهات اجتماعی و فرهنگی آسیب‌هایی را به دنبال دارد که در این زمینه نیز می‌توان با سرمایه‌گذاری مناسب در جهت کاهش این آسیب‌ها و جلوگیری از آسیب‌های جدی تر گام برداشت. با ارتقای سطح معنویات و پشتیبانی از فرهنگی ایرانی - اسلامی از طریق بسط و توسعه پایگاه‌های بسیج در سطح شهر و روستا و حتی در دانشگاه‌ها، ضمن برقراری ارتباط مسالمت آمیز با جوانان می‌توان

آسیب شناسی شهرستان آستارا

- ✓ ورود خرده فرهنگ‌های ناشی از ورود مسافران به این منطقه

The 1st National Conference on Investment Opportunities & Limitations in Astara
15-16 Feb 2018

✓ گسترده شدن رفت و آمدهای خانوادگی، برقراری پیوندهای خویشاوندی، بالا رفتن درک متقابل ساکنین شهر و روستا از یکدیگر در دو دهه اخیر.

✓ انتقال برخی رفتارهای مثبت در روابط و معاشرت‌های اجتماعی در بین افراد شهر و روستا که به ارتقای فرهنگی مردم منطقه کمک می‌کند.

✓ وجود شبکه‌های ترخیص و ترانزیت کالاهای صادراتی و وارداتی در گمرک آستارا که علاوه بر تحکیم روابط روستا - شهر می‌شود، موجبات اشتغال‌زایی و رونق اقتصادی را در منطقه فراهم می‌آورد.

✓ توسعه ارتباط بین روستا - شهر سبب رونق روستاهای اطراف آستارا به دلیل ایجاد روابط بین روستاییان و شهرنشینان و خرید زمین-های روستایی و احداث خانه‌های دوم گشته است.

✓ افزایش ورود شهرنشینان به بخش روستا، به دنبال خرید زمین و احداث خانه‌های دوم، موجب انعکاس بهینه مسائل و مشکلات روستا به مسئولان شهری می‌گردد.

✓ حفظ بافت روستایی در روستاهای اطراف آستارا به دنبال توسعه روستا - شهر، از طریق کاهش مهاجرت روستا نشینان به شهر اتفاق خواهد افتاد.

در محدوده مورد مطالعه شهر آستارا بزرگترین نقطه شهری در شهرستان می‌باشد که حوزه نفوذ آن خارج از محدوده شهرستان به شهرهای چوبر و حویق نیز می‌رسد. تمرکز بیش از حد انواع خدمات در این شهر باعث مراجعت روز افزون روستاییان به این شهر می‌شود. روستاییان مکرراً برای انجام کارهای اداری به ادارات این شهر مراجعت می‌کنند.

اقدامات مفیدی در سطح شهرستان آستارا انجام داد. همچنین به دلیل توسعه گردشگری در بخش خارجی و داخلی بسیاری از اراضی کشاورزی، تغییر کاربری داده و زمین‌های کشاورزی مورد مبادله جهت ساخت و ساز مسکونی و ویلاها و استراحت-گاه ها قرار گرفته، که جنبه منفی این مسأله، کم‌رنگ شدن فعالیت‌های بخش کشاورزی منطقه می‌باشد.

برای رفع این کاستی‌ها موارد زیر پیشنهاد می‌شود:
✓ استفاده از تجارب و دانش سازمان‌های بین-المللی در زمینه پرورش افراد شایسته و متخصص برای حذف کاستی‌ها در زمینه کشاورزی.

✓ ارائه راهکارهای مناسب برای نشان دادن آثار سوء طلاق و آمار بالای آن و همچنین مصرف بالای مشروبات الکلی در منطقه به علت همجواری با کشور آذربایجان و اقتباس خرده فرهنگ‌های این کشور

✓ تلاش جهت همکاری با سازمان‌های سیاست‌گذار برای بازنگری در قانون گمرکی

✓ بستر سازی توسعه فعالیت‌های فرهنگی و مذهبی برای جلوگیری از ورود خرده فرهنگ‌ها

✓ طراحی و پیاده سازی الگوی خانواده و سبک زندگی اسلامی ایرانی بر اساس آگاهی و علم و مبانی و ارزش‌ها، اخلاق، احکام و آموزه‌های اسلامی شناخت و معرفی ظرفیت‌های گردشگری و تجاری در منطقه.

در بخش توسعه روستا - شهر از جمله موارد مثبتی که اتفاق افتاده است، عبارتند از:

The 1st National Conference on Investment Opportunities & Limitations in Astara
15-16 Feb 2018

شکل‌گیری یک سری ادارات جدید و یا تقویت برخی از ادارات موجود شده است.

از لحاظ اجتماعی نیز باعث بوجود آمدن اتحاد فرهنگی، گسترده شدن رفت و آمدهای خانوادگی، برقراری پیوندهای خویشاوندی، بالارفتن درک متقابل ساکنین دو سوی مرز از همدیگر شده است. این امور در تحول مناسبات مردم در نقطه شهری و روستایی بسیار مؤثر بوده به طوری که آثار آن را در زندگی مردم در نقاط روستایی و شهری آستارا می‌توان مشاهده کرد.

همچنین رونق تجارت چمدانی زمینه ارتباط بیشتر مردم را در نقاط شهری و روستایی فراهم کرده است به طوری که در دو دهه اخیر علاوه بر ایجاد اشتغال و درآمد زایی برای برخی افراد در شهرستان باعث تقویت پیوندهای روستایی شهری در آستارا شده است و نیز در دو دهه اخیر بخاطر توسعه فعالیت‌های تجاری و ترانزیت و حمل و نقل بین الملل در شهرستان و گسترش شرکت‌های بازرگانی و صادراتی و وارداتی، میزان مشارکت مردم روستایی در اقتصاد شهری افزایش پیدا کرده است. که نتیجه آن ایجاد شبکه‌های جمع آوری و بسته بندی سبزی و میوه و شبکه انتقال اجناس بازاریان (تجارت چمدانی) از آنسوی مرز به داخل کشور و شبکه حال و نقل و ترخیص و ترانزیت بین‌الملل کالا که در دو دهه اخیر بین افراد در نقاط شهری و روستایی آستارا بوجود آمده می‌توان اشاره کرد.

اما در بخش عمران روستایی نیز نواقصی وجود دارد که می‌توان با اتخاذ سیاست‌های مناسب نسبت به مرمت و بازسازی مسیرهای روستایی و ارتقای بافت روستایی قدم برداشت:

به نظر می‌رسد که از گذشته رابطه بین شهر و روستا در منطقه آستارا یک رابطه منطقی و پایدار نبوده است (حسینی مهر، ۱۳۸۹: ۵۷). زیرا روستاها فقط در جنبه کشاورزی مایحتاج مردم شهر را برطرف می‌کردند و با پولی که در شهر خرج می‌کردند باعث رونق بازار تجاری شهر آستارا می‌شدند. اما در بسیاری از زمینه‌ها وابسته به شهر هستند که این هم مشکلاتی برای روستائینان و هم برای شهرنشینان فراهم کرده است. البته رابطه روستائیان جلگه‌ای با شهر آستارا نسبت به روستاهای کوهستانی اندکی متفاوت است. رابطه روستاهای حومه شهر با شهر آستارا بسیار تنگاتنگ و نزدیک است اما رابطه روستاهای دور دست کوهستانی نسبت به روستاهای جلگه‌ای دشوارتر است. بخصوص در فصل زمستان به دلیل صعب‌العبور بودن جاده‌ها بویژه در گردنه حیران و نبود وسایل نقلیه این وضع بدتر نیز می‌شود. بنابراین باید تلاش‌هایی صورت گیرد که رابطه عادلانه و منطقی برقرار شود و این از طریق ایجاد انواع خدمات در سطح روستاها امکانپذیر می‌شود. نتایج و یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد در دو دهه اخیر مناسبات مردم از حالت روابط ساده و سنتی به پیوندهای روستایی شهری با عملکردهای مثبت و دو سویه ارتقا یافته است (مکانی و حسینی مهر، ۱۳۸۹: ۷۲).

بدلیل توسعه شبکه راه‌ها و تجهیز روستاها با امکانات زیربنایی و روبنایی میزان مهاجرت از روستاهای اطراف به نقطه شهری آستارا کاهش پیدا کرده است و رابطه ایران با جمهوری آذربایجان از طریق آستارا از لحاظ اقتصادی باعث اشتغال جدید، رونق گرفتن فعالیت‌های تجاری و در نتیجه باعث افزایش قیمت زمین و شکل‌گیری برخی فعالیت‌های خدماتی جنبی شده است و نیز باعث

The 1st National Conference on Investment Opportunities & Limitations in Astara
15-16 Feb 2018

قابلیت‌های دهستان حیران

دهستان حیران باگردنه معروف خود در شمال غرب آستارا واقع شده است. وجود چشم اندازهای طبیعی منحصر به فرد از جمله چشمه‌های متعدد، آبشارهای زیبا، جنگل و چمنزارها و انواع گل‌های رنگارنگ و همچنین راه دسترسی استان اردبیل - گیلان باعث شده است، این منطقه به یکی از زیباترین تفرجگاه‌ها در سطح منطقه و کشور تبدیل شود، چنانچه مردم از شهرها و استان‌های دیگر، جهت گذراندن اوقات فراغت و بهره برداری از چشم‌اندازهای زیبا و لذت از طبیعت، به این منطقه سفر می‌کنند:

✓ وجود توان‌هایی نظیر آب و هوای خنک و مطبوع در فصل گرم در تلفیق با مورفولوژی جنگلی - مرتعی و توپوگرافی و شیب بندی مناسب.

✓ داشتن شیب ملایم و مناسب برای فعالیت‌های تفریحی و گذران اوقات فراغت.

✓ قرارگیری در میان دو استان گیلان و اردبیل با قابلیت‌ها و استعدادهای متنوع گردشگری سبب جذب گردشگران و مسافران دو استان می‌گردد.

✓ انواع آلودگی (مانند آلودگی هوا، صوتی، خاک و آب) در شرایط فعلی به دلیل دور بودن منطقه حیران از محدوده‌های شهری و مناطق صنعتی و تراکم کم تأسیسات انسان ساخت در آن ناچیز است.

✓ جاده ارتباطی قدیم و همچنین راهدار خانه باقیمانده در آن نیز از جمله جاذبه‌های انسان ساخت منطقه حیران هستند که می‌توانند به فضاهای عملکردی تبدیل گردند، به‌نحوی که

✓ باتوجه به اینکه هم اکنون تعدادی از روستاها دارای راه ارتباطی مناسب نبوده و ساکنان آن به راحتی نمی‌توانند در هنگام نیاز به شهر مراجعه کنند، پیشنهاد می‌شود نسبت به بهبود زیر ساخت‌های ارتباطی مانند راه و شبکه تلفن اقدام شود.

✓ پیشنهاد می‌شود برخی از زیرساخت‌ها بویژه امکانات لوله کشی آب و گاز، برق و امکانات آموزشی و بهداشتی در راستای کاهش مهاجرت روستا شهری در روستاهای دهستان حیران مهیا گردد.

✓ به خاطر عبور گردشگران و افراد شهری در مناطق روستایی آستارا پیشنهاد می‌شود از تخریب چشم‌اندازهای طبیعی و بناهای تاریخی در راستای ایجاد پیوندهای روستایی شهری خودداری شود.

✓ پیشنهاد می‌شود از خدمات نوین مانند بهره‌گیری از اینترنت، خدمات ارتباطی و پستی، در راستای ارتقای مناسبات مردم و پیوندهای روستایی شهری در شهرستان آستارا استفاده شود.

✓ ارتقای یکپارچگی فضایی از طریق شبکه‌های بازار، جریان کالا، مواد اولیه، سرمایه، درآمد و تولیدات کشاورزی در سطح شهرستان آستارا پیشنهاد می‌شود.

✓ باتوجه به اینکه یکی از عوامل تحول مناسبات مردم شهر و روستا در شهرستان آستارا در دو دهه اخیر بازگشایی و تردهای مرزی است، پیشنهاد می‌شود مدیران و مسئولین منطقه‌ای و محلی در تحکیم روابط تلاش لازم را انجام دهند.

نگاهی به فرصت‌های موجود در مناطق

گردشگری ویژه

The 1st National Conference on Investment Opportunities & Limitations in Astara
15-16 Feb 2018

صنعت توریسم امروزه به قدری در توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی کشورها اهمیت دارد که اقتصاددانان آن را صادرات نامرئی نام نهاده اند. با توسعه فعالیت‌های جهانگردی زمینه برای اشتغال فراهم می‌شود و این امر به خصوص برای کشورهایی که با جمعیت جوان و متقاضی اشتغال روبرو هستند فوق العاده موثر و مفید است. استراحت، سیاحت، فراغت و تفریح هدف اصلی مسافرت به استان گیلان است و این دلیل وجود جاذبه های طبیعی متنوع و زیبا در این استان است.

روستای کوتاه کومه بخش لوندویل از توابع شهرستان آستارا به دلیل برخورداری از مواهب ارزنده و منحصر به فرد یکی از مناطق دارای پتانسیل قوی و توانهای بالقوه بر جذب اکوتوریسم بوده که با سرمایه گذاری و برنامه ریزی صحیح و با بهره برداری اصولی از آنها می‌توان ایجاد اشتغال و درآمد نمود و به توسعه پایدار منطقه کمک کرد. این منطقه توان های بالقوه طبیعی بسیاری برای جذب گردشگر دارد و با توجه جدی به آن و حتی سرمایه گذاری اولیه می‌توان این منطقه را تبدیل به یک محیط گردشگری متکی به طبیعت منطقه ای استانی، کشوری، جهانی درآورد. علاوه بر پتانسیل های طبیعی به علت قرار گرفتن در بهترین موقعیت جغرافیایی، توریست های خارجی را نیز می‌توان به این منطقه سوق داد و جذب نمود و باعث اشتغال زایی و ایجاد درآمد مطمئن گردید و در نهایت به توسعه پایدار منطقه کمک شایانی کرد.

از سوی دیگر، پناهگاه حیات وحش لوندویل با مساحتی بالغ بر ۱۰۷۴ هکتار، در موقعیتی قرار دارد که از جنوب به شهر لوندویل و از شمال به شهر آستارا و از شرق به دریای خزر و از غرب به

از جاده قدیم در پیوند با خطوط دسترسی جدید به عنوان دسترسی‌های تفریحی و گردش استفاده شود.

البته برای بهبود مشکلات این منطقه به دلیل افزایش ورود مسافر باید تدابیر اندیشیده شود که مهم‌ترین این تدابیر عبارتند از:

- ✓ راه اندازی واحدهای پذیرایی بومی سنتی بمنظور ارائه اغذیه و نوشیدنی های محلی منطقه.
 - ✓ آموزش بلدهای محلی جهت راه اندازی تورهای طبیعت‌گردی و توریسم دهکده‌ای در دهستان حیران.
 - ✓ ایجاد سیستم های خدمات عمومی از جمله سرویس‌های بهداشتی، رفع فاضلاب و زباله با طراحی مناسب وسازگار با منطقه.
 - ✓ تدوین و اجرای آیین‌نامه های مربوط به الگوی معماری و مصالح ساختمانی برای توسعه مراکز خدماتی وگردشگری.
 - ✓ فعال سازی فعالیت‌های کشاورزی و دامداری در سطح دهستان برای جلوگیری از تغییر کاربردی اراضی.
 - ✓ اطلاع رسانی و بازشناسی مجدد امکانات و توان های گردشگری حیران جهت سرمایه گذاری در این امر.
 - ✓ مدیریت پسماند زباله‌ها و فاضلاب‌های فعالیت‌های گردشگری و خانه‌های دوم.
 - ✓ توسعه و بهبود کیفیت جاده مرزی حیران، برای گردشگران علاقه مند به بازدید از جاذبه‌های اکوتوریستی منطقه.
- پارک حیات وحش منطقه لوندویل و روستای کوتاه کومه**

The 1st National Conference on Investment Opportunities & Limitations in Astara
15-16 Feb 2018

مقوا ۹ درصد، پلاستیک ۸.۵ درصد، شیشه ۱.۱ درصد، منسوجات ۱.۷ درصد، فلزات و چوب ۲.۰۶ درصد و ... بوده و سرانه زباله تولیدی در این شهر ۹۹۰ گرم در روز می باشد (سیدصفویان و همکاران، ۱۳۹۱). لذا بر این اساس با توجه به این که هدف از مدیریت جامع پسماند، بهینه کردن سامانه مدیریت پسماند، برای دستیابی به اهدافی مثل حفاظت از محیط زیست، توسعه پایدار، ارتقای بهداشت شهری و حفظ سلامت شهروندان آستارایی و دفن بهداشتی پسماندها می باشد، بهترین راهکار ممکن جهت رسیدن به این نقطه، ارائه برنامه‌های آموزشی و تشکیل گروه‌های مردم نهاد در محلات در جهت پیشبرد نهادینه کردن فرهنگ تفکیک از مبدا در مردم و همچنین استفاده از خاورهای پرس کن زباله و همچنین تریلرهای ویژه جهت حمل زباله به سیستم خدمات شهرداری را در نظر بگیرد. همچنین طرح تفکیک از مبدا علاوه بر آموزش، باید با نصب ظروف ۴۲۰ لیتری در رنگ‌های مختلف، در محلات خاص و در محلات شهری نصب گردد تا محیط زیست منطقه از آسیب مصون بماند.

نواحی ساحلی بندر آستارا

نوار ساحلی شهر آستارا از مهم‌ترین فضاهای عمومی این شهر است که با دارا بودن دو مولفه طبیعی و مصنوع بسیار شاخص در کنار هم، مورد توجه و استقبال مردم قرار گرفته است. با این حال، رویکردهای نامناسبی که در گذشته نسبت به این محیط از سوی تصمیم گیران و سیاستمداران شهری انجام شده است، سبب گردیده که این فضای همگانی دچار مسائل و بحران‌هایی در حفظ ساختار و مظاهر و مشخصه‌های خود شود.

جاده آستارا به لوندویل منتهی می‌شود. پناهگاه حیات وحش لوندویل دارای اقلیم خیلی مرطوب و معتدل با متوسط بارندگی ۱۱۰۰ میلی‌متر و دمای سالانه ۱۵ درجه سانتی‌گراد است. این منطقه نمونه‌ای منحصر به فرد از باقیمانده جنگل‌های جلگه‌ای هیرکانی است. حدود ۱/۳ منطقه از برکه، آب‌بندان و تالاب‌های مشجر تشکیل شده است و دارای انواع گونه‌های خاص گیاهی و جانوری می‌باشد که در نوع خود بی نظیرند. اما در این بخش برخی عوامل مخرب وجود دارد که در صورت عدم توجه جدی و انجام اقدامات پیشگیرانه، آسیب‌های جبران‌ناپذیری به این پدیده طبیعی وارد خواهد آمد.

عوامل تهدید کننده پارک حیات وحش

لوندویل

- ✓ تغییر کاربری اراضی
- ✓ تعارضات به اراضی حاشیه تالاب
- ✓ چرای دام
- ✓ شکار و صید غیرمجاز
- ✓ تأسیسات جهانگردی
- ✓ برداشت صدف
- ✓ محلی برای انتقال زباله های شهری

راهکارها

به نظر می‌رسد با توجه به این که بیشترین آسیب‌های وارده به منطقه لوندویل، از نوع آسیب‌های انسان ساخت می‌باشد، لذا توجه به پیشگیری از عوامل مخرب در درجه اول اهمیت قرار دارد.

بحث مدیریت پسماند زباله در شهرستان آستارا موضوعی است که باید به آن پرداخته شود. براساس مطالعات صورت گرفته شده، زباله تولیدی در شهر آستارا شامل مواد فساد پذیر ۷۳.۵ درصد، کاغذ و

The 1st National Conference on Investment Opportunities & Limitations in Astara
15-16 Feb 2018

سبب وجود پتانسیل و استعدادهای بالقوه و مکان یابی مناسب در سال ۱۳۹۳ منطقه ویژه اقتصادی بندر آستارا به تصویب هیئت دولت رسید و مسئولیت آن به سازمان بنادر و دریانوردی واگذار شد. بندر آستارا به عنوان جوان‌ترین و تنها بندر نسل سومی کشور در سال ۱۳۹۱ گشایش یافت و در مدت کوتاه فعالیت توانست مورد استقبال بازرگانان، صاحبان کالا و سرمایه‌گذاران قرار گیرد (صادقی و مفیدی، ۱۳۹۶).

راه آهن های مرزی نقشی اساسی را در سیر به توسعه ایفا می‌کنند و یکی از نزدیک‌ترین مسیرهای ریلی ایران کشور جمهوری آذربایجان است که می‌تواند سهم راه آهن کشور از ترانزیت را به شکلی قابل توجه افزایش دهد (نصر آزادانی و همکاران، ۱۳۹۵).

در این میان راه آهن آستارا - آستارا بین مرز ایران و آذربایجان با دارا بودن توانمندی‌هایی از قبیل:

- ✓ قرار گرفتن استان گیلان در مسیر شاهراه تجارت بین‌المللی و در حلقه تجارت آسیا و اروپا و امکان توسعه در کل کشور.
- ✓ برقراری اتصال ایران و کشورهای از قبیل چین، هند، پاکستان از طریق ایران به کشورهای آسیای میانه، قفقاز و جمهوری آذربایجان
- ✓ امکان صرفه جویی هزینه و زمان و کوتاهتر شدن مسیر نسبت به مسیرهای سنتی.
- ✓ توسعه بخش گردشگری در مناطق و رسیدن به توسعه پایدار و کاهش وابستگی به ذخایر انرژی در کشور

در راستای تحقق توسعه پایدار شهری می‌بایست شرایطی فراهم شود تا امکان بسترسازی توسعه پایدار انسانی و بهبود رفاه اجتماعی شهروندی، فراهم گردد.

طراحی مناسب و سازماندهی نوار ساحلی شهری بواسطه نقشی که در رشد و توسعه شهر مثلاً از طریق تأثیراتی که در حیات دوباره بافت و یا خلق مکان‌های جذاب عمومی و همچنین توسعه گردشگری خواهد داشت، بر جنبه‌های مختلف اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی منطقه اثرات متنوعی خواهد گذاشت (احمدیان و کلانتریان، ۱۳۹۳).

راه آهن آستارا - آستارا

در جهان امروز، حمل و نقل ریلی از جمله بخش‌های زیربنایی اقتصاد است که فرآیند توسعه اقتصادی را تحت تأثیر قرارداده و اساس مبادلات بازرگانی و کلید توسعه اقتصادی و اجتماعی است. برخی متخصصان حمل و نقل بر این باورند که بین کارایی در بخش حمل و نقل و کارایی عمومی اقتصاد و رشد اقتصادی، رابطه‌ای مستقیم وجود دارد و حمل و نقل را واسطه میان فعالیت‌های کشاورزی، صنعتی، بازرگانی و خدماتی در سطح ملی و بین‌المللی می‌دانند. (نصر آزادانی و همکاران، ۱۳۹۵).

در این راستا با توجه به موقعیت ممتاز ترانزیتی جمهوری اسلامی ایران در منطقه، تفکر ایجاد بندری بزرگ و مدرن در غرب استان گیلان موجب آغاز عملیات اجرایی احداث بندر آستارا از سال ۱۳۸۸ از سوی بخش خصوصی شد. این بندر به

The 1st National Conference on Investment Opportunities & Limitations in Astara
15-16 Feb 2018

مناطق گردشگری و جلوگیری از آسیب‌های زیست محیطی می‌تواند کمک کننده باشد.

همچنین توسعه شبکه‌های مردمی در روستاها در راستای حفظ محیط زیست در گردشگاه‌های طبیعی و مدیریت صحیح پسماند زباله در این مناطق بسیار ضروری می‌باشد.

با توجه به دارا بودن اقلیم مناسب جهت کشاورزی و با توجه به این که امروزه مصرف محصولات ارگانیک در کشورهای اروپایی و به ویژه در کشور آذربایجان یک فرهنگ قلمداد می‌شود، می‌توان بخش کشاورزی شهرستان را به سمت پرورش محصولات ارگانیک و محصولات بر پایه طبیعی سوق داد. این امر نه تنها سبب اصلاح الگوهای مصرف در شهر آستارا و در سطح استان می‌گردد، بلکه سبب رونق اقتصادی منطقه از طریق صادرات محصولات ارگانیک به کشور آذربایجان و کشورهای همسایه می‌گردد و از این طریق می‌توان شهر آستارا را به یک قطب اصلی و پررونق در تولید محصولات ارگانیک مبدل ساخت.

شهرک صنعتی آستارا یکی از مراکز فعال صنعتی در منطقه می‌باشد که می‌تواند در راستای برندینگ و تجاری سازی محصولات کشاورزی سالم در منطقه نقش فعالی داشته باشد.

همچنین کلیه سازمان‌ها و شرکت‌های تولیدی و خدماتی در کنار فعالیت اصلی‌شان، با تمرکز بر موضوع اجتماعی سازی و توسعه اجتماعی فعالیت- هایشان و مسئولیت پذیری اجتماعی که امروزه یک مزیت رقابتی در سازمان‌ها محسوب می‌شود، قطعا بهتر و مفید تر می‌توانند عمل نمایند.

توسعه پایدار مفهومی است که در راستای حفظ و ارتقای توسعه در سایر محورها در صورت کم

✓ امکان افزایش حجم روابط بین دو کشور ایران و آذربایجان نسبت به وضعیت فعلی و افزایش حجم مبادلات تجاری می‌تواند نقش ممتازی را در مسیر پیشرفت و توسعه منطقه ایجاد نماید.

نتیجه گیری

شهر آستارا با برخورداری از پتانسیل‌های بالا نه تنها در زمینه اکوتوریسم و توسعه طبیعت‌گردی بلکه در تمامی بخش‌های اجتماعی - اقتصادی حرف برای گفتن دارد و با توجه به داشتن قابلیت- های فراوان و مواهب طبیعی بسیار در صورت برنامه‌ریزی منسجم و منطبق با پتانسیل‌های آن، توانایی توسعه قابلیت‌ها و رفع ضعف‌ها و تهدیدهای پیش روی خود را داراست. بنابراین باید با انجام بررسی‌ها و تحقیقات مناسب در زمینه امکان سنجی فرصت‌های بالقوه در این منطقه و شناسایی آنها به دنبال کسب توسعه و درآمد پایدار برای منطقه دست زد. برای دستیابی به آن هدف باید از تهیه طرح‌های جزئی‌نگر پرهیز کرد و به جای آن برنامه‌های کلان و منسجم برای منطقه تهیه و بر اساس آن طرح‌های مختلفی تعریف و به اجرا درآید. لازمه این امر شناسایی و بررسی نقاط قوت، ضعف‌ها، تهدیدها و فرصت‌های موجود در منطقه آستارا و کاستن از اختلافات مدیریتی میان بخش- های مجری طرح‌ها است.

توانمندسازی مدیران اجرایی سازمان‌ها به منظور گام نهادن در مسیر توسعه و اجرای الگوهای اقتصاد مقاومتی به ویژه در شهری با موقعیت استراتژیک، یک ضرورت است که باید بدان پرداخته شود.

توسعه و پشتیبانی از سازمان‌های مردم نهاد که با محوریت حفظ محیط زیست فعالیت می‌کنند، در

The 1st National Conference on Investment Opportunities & Limitations in Astara
15-16 Feb 2018

مدل موریس به منظور ارائه راهکارهای توسعه. مجله جغرافیایی سرزمین. ۱۰(۴۰): ۵۵-۶۸.

حسنی مهر، سیده صدیقه. ۱۳۸۹. توسعه شهری برمبنای پتانسیل‌های اقتصادی با رویکرد سیاست‌های کلی نظام شهرستان آستارا. مجله جغرافیایی سرزمین

محرابی، علیرضا. ۱۳۹۳. تحول در کارکرد مرزسیاسی وتأثیر آن بر فضای کالبدی شهرستان آستارا. فصلنامه آمایش محیط. ۲۵(۴): ۱۴۹-۱۷۴.

حسنی مهر، سیده صدیقه. شاهور، حمید. ۱۳۸۹. پیامدهای توسعه گردشگری دهستان حیران با تأکید بر تغییر کاربری اراضی در دهه ۱۳۷۵-۱۳۸۵. مجله نگرش‌های نو در جغرافیای انسانی. ۹(۳): ۱۷۷-۱۹۲.

حسنی مهر، سیده صدیقه. ۱۳۸۹. تجزیه و تحلیل پتانسیل‌های زیرساختی دانش‌محور شهرستان آستارا در راستای سیاست کلی نظام و سند ایران. مجله دانشنامه. ۱۲(۵): ۲۳-۳۸.

رخسارزاده، اسفندیار. پورفیکویی، سید علی. باسط، محمد. ۱۳۹۵. تحلیل عوامل تأثیرگذار در پیوندهای روستایی - شهری در شهرستان آستارا. مطالعات برنامه ریزی سکونت‌گاه‌های انسانی. ۱۱(۳۵): ۱-۱۶.

سیدصفویان، سید تقی. خانزاده، نیما. فتایی، ابراهیم. ۱۳۹۱. بررسی مدیریت پسماند در شهر آستارا. ششمین همایش ملی مهندسی محیط زیست - ۱۳۹۱.

وکاست ایجاد شده در برخی از زمین‌ها نمود پیدا می‌کند. این موضوع در شهرستان آستارا، با توجه به این که با توسعه شهرها، حجم روستا نشینان کاهش پیدا کرده و به دنبال آن فعالیت‌های بخش کشاورزی محدود گشته‌است، با سرمایه‌گذاری در بخش راه آهن که می‌تواند سکوی پرتابی برای فعالیت‌های بین‌المللی در سطح استان گیلان و در کشور باشد، عملی خواهد شد. همچنین با سرمایه‌گذاری منسجم و یکپارچه در حوزه توریسم داخلی و خارجی می‌توان رونق و توسعه را در منطقه مستمر نمود.

منابع

احمدیان، رضا. کلانتریان، آیلار. ۱۳۹۳. طراحی محور ساحلی با رویکرد توسعه پایدار در محور ساحلی آستارا. کنگره بین‌المللی پایداری در معماری و شهرسازی.

اخباری، محمد. حمزه، فرهاد. معیتی، جواد. ۱۳۹۰. بررسی نقش بازارچه‌های مرزی در همگرایی ایران و جمهوری آذربایجان (بازارچه مرزی آستارا). پایان‌نامه کارشناسی ارشد. جغرافیای سیاسی. دانشگاه آزاد تهران.

حسنی مهر، سیده صدیقه. ۱۳۹۲. بازشناسی استفاده از پتانسیل جنگل‌های گیلان با نگرش توسعه. پژوهش‌های جغرافیای انسانی. ۸۳(۱۱): ۱۸۵-۱۹۸.

حسنی مهر، سیده صدیقه. ۱۳۹۲. بررسی سطح بندی خدمات روستاهای شهرستان آستارا براساس

The 1st National Conference on Investment Opportunities & Limitations in Astara
15-16 Feb 2018

سیدی‌مقدم، سید رضا. ۱۳۹۴. شهر من آستارا: ویژه گردشگران. ماهنامه تدبیر.

مکانی، فریبا. حسنی مهر، سیده صدیقه. ۱۳۹۴. بررسی نقش عوامل موثر بر میزان مشارکت زنان در توسعه روستایی (مطالعه موردی: بخش لوندویل آستارا). مجله مدیریت شهری. ۴۱(۴): ۶۷-۸۴.

مجنونیان، هریک. ۱۳۹۱. ارزیابی توان زیست محیطی پناهگاه لوندویل. مجله محیط شناسی. ۲۷(۳): ۲۳-۳۴.

هادی‌زاده، سعید. زبنده، عدالت. پژم، محمدرضا. ۱۳۹۴. تحلیل راهبردهای توسعه منطقه‌ی مرزی آستارا با استفاده از مدل سوات. مجله علوم و فنون مرزی. ۱۲(۵): ۶۹-۹۰.

Archive of SID